

cerkve. — Iz dnevnika Štefana Hodulje. — Slovestvo. Poezije II. Simon Gregorčič. Cuore de Amicis. — Ogled po katoliškem in slovanskem svetu.

Cesar Franc Jožef I. 1848—1888. Na spomin stiriidesetletnega vladanja Njega Velikanstva. Sestavil Ivan Tomšič, učitelj na c. kr. vadnici v Ljubljani. (Z devetimi podobami.) Na Dunaji. Natisnil in založil K. Rauch, V. Spengergasse 6. — Str. 16. Cena 12 kr., 10 izt. 1 gold., 1000 izt. 50 gld.

„Vrtnarstvo“ s posebnim ozirom na obdelovanje in oskrbovanje šolskih vrtov. Po naročilu vis. c. kr. kmetijskega ministerstva spisal Gustav Pirc, tajnik c. kr. kmetijske družbe in popotni učitelj. S 180 podobami. V Ljubljani 1888. Založila c. k. kmetijska družba kranjska. 8.º Str. 147. Cena vez. knjigi 1 gld.

„Spisi Krištofa Šmida.“ VIII. zvezek. V Novomestu. Tiskal in založil J. Krajec. 111 Str. Cena 40 kr. — Vsečina: Pirhi. — Ivan, turški sóženj. — Krščanska obitelj (družina). Poslovenil P. Flor. Hrovat.

„Stapleton.“ Neznane prelagaletja evangelija preložena po Stapletonu v XVII. veku. V izvestju višje realke v Ljubljani za l. 1888 spisal Ant. Raič. Str. 3—66. — Dragocen slovniški donesek o evangelijih, ki so bili ponatisnjeni v lanskem izvestju iste učilnice.

„Na razvalinah Mengeškega gradú.“ Naslov kratkemu spisu v letnem poročilu trorazredne ljudske šole v Mengšu l. 1888. Str. 3—8. Spisal Ant. Koblar.

HRVATSKO SLOVSTVO.

(Piše Janko B.)

Peta knjiga zabavne knjižnice (zv. 103.—104.) so: **„Tri pripovjesti bez naslova“**, napisao Ksaver Šandor Gjalski. — 8.º Str. 102. — Znani hrvatski pisatelj, kateri se je že lani med Matičinimi pisatelji s svojimi črticami: »Pod starimi krovovi« pojavil, podal nam je v tej knjižici tri manje, vendar zelo zanimive povesti, izmed katerih je jedna iz onega burnega leta 1848 do Bachove vlade, druga iz časa Bachove germanizacije l. 1858 in tretja od l. 1860 dalje. Za motto vzel si je pisatelj nekoliko vrstic prekrasne pesmi S. Gregorčiča, katere se končavajo:

»Oj mati moja domovina,
Ljubezen moja ti edina!«

Povesti so po obliki krasne, polne domoljuba, opisovanje jako živo; vendar mogoče, da nam je pisatelj stanje svoje domovine v letih, o katerih sem gori omenil, malo preveč črno narisal. Gjalski je zelo priljubljen pisatelj ne samo pri Hrvatih, nego tudi pri družih narodih, njegove spise Čehi in Poljaki prevajajo.

Sesta knjiga je nadaljevanje Šenoinih spisov: **„August Šenoa — Sabrane pripovjesti“**, izdaje M. Hrv. Svezak sedmi. 8.º Str. 283. Cena 1 goldinar 50 kr. V šestem zvezku bode izdala »Matica« **„Diogenesa“**, ker ga imajo pa še mnogi matičarji (izdala ga je že l. 1878 v zabavni knjižnici), zato je letos izdala sedmi zvezek. O Šenoi ne bom govori, ker ga mora po-

znati vsaki Slovenec. V tem zvezku so tri njegove prekrasne povesti: »Vladimir« i »Kana-ričeva ljubovca« iz »Vienca« l. 1879. in: »Zvonar topčija« iz »Obzora« l. 1880.

„Ivan Fr. Gundulić: Dubravka“. Pastirska igra u tri čina. Suvodom Franje Markovića. — 8.º Str. 39+69. Cena 80 kr. — Knjiga je elegantno opravljena in posvečena Dubrovniku v spomin tristoletnice Gundulićevega rojstva. — Čitatelji »Dom in Svet-a« poznajo Gundulića že iz prve štev. Gundulić je bil velik genij, velikan ne samo na epskem polju (Osman) in na lirskem (Suze sina razmetnoga), nego tudi v drami. Napisal je prekrasno pastirsko igro: »Dubravko«, katero nam »Matica« letos podaje Gundulić nam predstavlja v Dubrovki, kako sta se najlepši pastir in pastarica na praznik sv. Blaža (3. svečana), ko se je svoboda Dubrovnika slavila, zaročila. Tri stvari hotel je Gundulić o Dubravki iztakniti (!). Prva in najglavnija je ta, da Dubrovčanom pokaže, da je svoboda največje dobro:

»uresu jedini od ove Dubrave,
sva srebra, sva zlata, svi ljudski životi
ne mogu bit' plata tvój čistoj ljepoti!«

Drugo hotel je Dubrovčane odvrgniti od pokvarjenosti, katera je ondaj tudi v Dubrovniku gospodarila in tretje hotel je pokazati, da čista in plemenita ljubezen vse ovire premaga. Gundulić je te osnove prekrasno izvel, in le Italijani, Španjolei in Angleži so se mogli takrat s tako dramo ponášati. Jezik je prekrasen, dikcija vzvišena, predgovor Fr. Markovića pojasnjuje marsikatero stvar, katera bi se brez njega težko razumela.

To so zabavne knjige, s katerimi je »Matica« svoje člene razveselila.

SRBSKO SLOVSTVO.

(Piše Lešnički.)

„Slike i prilike iz srpskoga života“. II. zvezek. Napisal Adamov P. Cena 60 kr.

„Srbija“ opis zemlje, naroda i države. III. del s etnografsko karto in sedemnajstimi podobami. Napisal Karić V.

Jaša Ignjatović, pisatelj romanov in pripovesti, slavil je v aprilu petdesetletnico književnega delovanja.

RUSKO SLOVSTVO.

(Piše Viktor Bučar)

Spoznali so tuji narodi krivice, katere so do sedaj delali Slovanom, spoznali so njih število, veljavo in pomen v svetski omiki in počeli so se bolj zanimati s slovanskimi duševnimi proizvodi. Posebno se pa oni narodi obračajo v mogočno Rusko, kateri so poprej najmanj marali za njo in zaničevali njen jezik in duševno omiko, a to so Nemci in Francozi. Upam, da se tudi čitatelji »Dom in Svet-a« zanimajo za najnovejše proizvode svojih severnih bratov, zato jim podajam tu nekoliko kratkih črtic o najnovejšem ruskem slovstvu.

Med najznamenitejše in najdarovitejše mlajše ruske pisatelje lahko uvrščujemo M. E. Salty-

kova (Ščedrina). On je satirik, nenadkriljiv satirik; težko bi mu dobili v satiri tekmeča. Že več let sodeluje v »Vestniku Evropy«, kjer je priobčeval svoje: »Meloči žižni«. Sedaj ugledale so svet zbrane njegove črtice, pravi biser v ruskem slovstvu. Prav tako so zanimive njegove »23 Skazky«. Krasno razvil je svoj pisateljski dar D. V. Grigorović v povesti: »San Karelinov«. V zelo bujni obliki riše nam pisatelj slike iz višjih krogov. Izborna črta značaje, v katerih se more meriti s Tolstojem. Znamenit je tudi Maksim Bjelinski, kateri je opravičil nado, katero so gojili o njem že pri prvi njegovi povesti vsi ruski pisatelji. Napisal je Bjelinski več povestij, med katerimi je najbolj zanimiva »Zvezda predhodnica«. Krogi, v katerih se pisatelj giblje, so povsem novi; taka žena, kakoršna se opisuje v tej povesti, bila je do sedaj neznana. Nekaj do sedaj novega je tudi povest »Učitelj«. Manj srečen je bil pisatelj v romanu »Stari prijatelj«. Priljubljene so tudi Bjelinskijeve pesmi, katere je letos izdal pod naslovom: »Stihotvorenija I. I. Jasinskoga«. V njih se zreali čista pesniška duša; tiha toga, bogata fantazija, resničnost opisanih čustev — to je njegova poezija.

Od starejih piscev naj omenim Maksimova, kateri je nedavno napisal zgodovinsko povest:

»Pečvrskij knjaz«. Ta povest se zлага povsem z zgodovino, a napisana je zelo zanimivo. Posebno so novi in izvorni opisi nekaterih ruskih velikánov, tako n. pr. Gribojedova in Puškina. O Puškinu pripoveduje, da so se mu vsi čudili, ker pred njim je na Ruskem vsakdo mislil, da pesnik ne more biti brez dolgih, sivih las in sanjarskih, mágičnih očij. — Znani Gončarov, znan zaradi svojih romanov in zgodovinskih povestij, priobčuje letos dve deli v dveh najznamenitejših ruskih listih, namreč v »Vestniku Evropy« povest »Na rođině« in v »Njivi« zbirko svojih spominov pod naslovom »Slugi«. Tu nam opisuje pisatelj razne sluge, kateri so služili v hiši njegovega očeta.

Za kritiko je precej znamenito delo: V. G. Burenin: »Kritičeski etjudy«. Burenin je znan kot dosti dober pesnik-satirik, posebno pa žurnalist. V gori navedeni knjigi izdal je svoje članke, kateri so že več let izhajali v »Novoje Vremje«. Posebno so izborni članki o Puškinu, Gogolju, Lermontovu, Slěpcovu, Turgenjevu. V kritične študije spadajo tudi Strahovljeve študije o Turgenjevu i Tolstoju, i Arsinejeve: Belletristi poslednjega časa. Umeva se samo po sebi, da je ta naš pregled nenatančen in da moremo le najvažnejše pojave omenjati.

Raznoterosti.

Pozor slovničarji! 16. julija proti večeru grem z Dobrolevega v Čemšenik. O pol šestih stojim na cesti pod pašnikom Hrastje. Pasli sta pastarici Ančka in Katra: prva po gričevji proti izhodu, druga na zahodni strani, v sredi bila je dolinica. Razen sta bili sto in sedemdeset stopinj — zmeril sem poznej — a vendar druga ni videla druge: radi tega je prva krepkeje poklicala drugo: »Katró! Katró! Katró! Ali si kaj videla moje Rumenico?« V farovž prišedši, poprašam med zbrano družino Ivano: »Ivana, če bi ti bila v Tičniku, Reza pa v Ravnah, oddaljena torej kacic pet minut hoda, kako bi jo ti poklicala?« »Rezó«, odgovori. »Ako bi pa bila Mica?« »Micó« zopet odgovori. »Zakaj pa ne: Reza, Mica?« vprašam dalje. »Zato ne, ker se ne more drugače«, je resni odgovor. »Zakaj se ne more?« »Zato ne, ker se drugače ne more tako »zavečati« (zakričati).«

Jože pa pravi: »Če se hoče zategniti, mora se namesto *a* vzeti *o*.«

»Ako bi pa bila Reza blizu tebe, Ivana, kako bi jo pa potlej klicala?« »Reza« je odgovor. »Zakaj pa ne Rezó«, vprašam? »Zato ne, ker ni treba »večati« (kričati)«, odgovori.

Iz tega sledi, da, ako se krepko, z močnim povdarkom pokliče, pozivlja (ali po tukajšnjem

lokalizmu zaveči) kakšno žensko ime na *a*, rabi se staroslovenski *o*. (Kakor n. pr. жепо.)

Ako se pa pokliče oseba v bližnji bivačoča, torej brez povdarka, zgubi se spet staroslovenski zvalnik in se rabi sedanjí na *a*. V hribih na kranjski-stajarski meji se torej še zasleduje staroslovenska oblika v zvalniku na *o* pri ženskih samostalnikih na *a*.

Ali se tudi po drugih hribih in gorah še nahaja ta ostanek, ta drobtinea staroslovensčine, vedel bi rad

M. Lazar.

Rusi si dajo veliko opraviti v Jeruzalemu. Imajo več ustavov za potnike in romarje, imajo svoje samostane in redovnike, in kupili so v last velike kose zemlje okrog mesta. Vedno iščejo po starih znamenitih, pa zgubljenih rečeh. Kopajo in vrtajo po starem židovju in res so našli srečno mestno oklepno židovje iz Kristusovih časov, tudi mestna vrata na Golgati, kjer je umrl Zveličar naš, so izkopali.

Veliki knez Sergij, prvomestnik ruske palestinske družbe, zbira vse te izkopane reči in napravlja neprecenljivo dragoceno zbirko.

Bog daj, da bi pri tem raziskavanju zadeli tudi na pravo cerkev Kristusovo — tisto, katero je Zveličar sam ustanovil in je niso pokvarili svétne mogočnjaki.

J. J.

Cena: Za celo leto 1 gld. 60 kr.; za pol leta 80 kr. Uredništvo in upravníštvo je v Marijanišču.

Izdajatelj, lastnik in urednik dr. France Lampe.

Tiskala »Katoliška Tiskarna« v Ljubljani.